

“मुख्यमंत्री-माझी लाडकी बहीण” योजना, महिला सशक्तीकरण योजना व महिलांच्या संबंधित राबविण्यात येत असलेल्या इतर योजना महिलांपर्यंत पोहचविण्याकरीता जिल्हानिहाय मार्गदर्शक मेळाव्याचे आयोजन करण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन
महिला व बाल विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: मवबा-२०२४/प्र.क्र.२०२/का.२

नवीन प्रशासन भवन, ३ रा मजला,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक :- १० सप्टेंबर, २०२४

- वाचा :-** १) सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र.मावज-२०२१/प्र.क्र.१२६/ का-३४, दि.१३.८.२०२१
२) महिला व बाल विकास विभाग शासन निर्णय क्र. मबावि-२०२४/प्र.क्र.९६/का-२ दि.२८.६.२०२४
३) माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय यांचेकडील माध्यम आराखडा नियोजन व अंमलबजावणी समितीच्या दिनांक १४.८.२०२४ रोजीच्या बैठकीचे इतिवृत्त
४) महिला व बाल विकास विभाग शासन निर्णय क्र. MWC-१००११ (११)/३०/२०२३-Desk १० (Comp. No.६७०९९९) दिनांक ६.१०.२०२३

प्रस्तावना:-

राज्यातील महिला सक्षमीकरण प्रक्रिया लोकाभिमुख करून महिलांना संघटीत करणे, त्यांना प्रशिक्षित करणे, स्वावलंबी करणे, तसेच महिलांच्या आर्थिक स्वातंत्र्यासाठी आणि त्यांच्या आरोग्य आणि पोषणात सुधारणा करण्यासाठी आणि कुटुंबातील त्यांची निर्णायक भूमिका मजबुत करण्यासाठी व त्यांना आर्थिक स्थैर्य प्राप्त होण्याच्या दृष्टीने जिल्हानिहाय मेळावे आयोजित करून महिलांना मार्गदर्शन करण्याकरीता माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालयाने मेळाव्यासंदर्भात तयार केलेल्या माध्यम आराखड्यास व त्याकरीता येणाऱ्या खर्चास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

“महिला सक्षमीकरण प्रक्रिया लोकाभिमुख करून महिलांना संघटीत करणे, त्यांना प्रशिक्षित करणे, स्वावलंबी करणे, महिलांशी संबंधित राबविण्यात येत असणाऱ्या योजना लोकाभिमुख करणे, तसेच महिलांच्या आर्थिक स्वातंत्र्यासाठी आणि त्यांच्या आरोग्य आणि पोषणात सुधारणा करण्यासाठी आणि कुटुंबातील त्यांची निर्णायक भूमिका मजबुत करण्यासाठी व त्यांना आर्थिक स्थैर्य प्राप्त होण्याच्या दृष्टीने जिल्हानिहाय मेळावे आयोजित करून महिलांना मार्गदर्शन करण्याकरीता माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालयामार्फत तयार केलेल्या खालीलप्रमाणे माध्यम आराखड्यास (Media Plan) व त्याकरिता होणाऱ्या रुपये ७१,९४,००,०००/- (अक्षरी रुपये एकाहत्तर कोटी चौ-याणव लक्ष फक्त) इतक्या खर्चास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	माध्यम	तपशील	रक्कम (सर्व करांसहीत)
१	बीटीएल कॅम्पेन ॲक्टीव्हिटी ३६ जिल्हास्तरीय मेळावा	शा.नि.दि.२३.११.२०२३ अन्वये नियुक्त संस्थांच्या सुचीमधील संस्थांकडून विहीत कार्यपद्धतीचा अवलंब करून संस्था नियुक्त करण्याचे प्रस्तावित	रु.७०,४०,००,०००/-
		एकुण	रु.७०,४०,००,०००/-

२.	शा.नि.दि.१३.८.२०२१ नुसार रु. ५.०० कोटी इतक्या रक्कमेपर्यंतच्या प्रसिध्दी आराखडयासाठी एकुण खर्चाच्या ४% (रु.२० लाख) आणि त्यापेक्षा प्रत्येक वाढीव रक्कमेसाठी २% (उर्वरीत रक्कमेवर रु. ५ कोटी वजा जाता) प्रमाणे	शासन निर्णय तरतुदीनुसार माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालयाला येणारा कार्यालयीन उपकरणावरील खर्च, सॉफ्टअवेर, तात्पुरता मनुष्यबळावरील खर्च, संशोधन खर्च, वाहतूक खर्च, इतर किरकोळ खर्च	रु. १,५४,००,०००/-
		एकुण	रु.७१,९४,००,०००/-

२. “मुख्यमंत्री-माझी लाडकी बहीण” या योजनेच्या अनुषंगाने तसेच महिलांकरीता राज्यशासनामार्फत राबविण्यात येत असलेल्या इतर योजनांची माहिती महिलांना उपलब्ध करून त्यांना आर्थिक स्थैर्य प्राप्त होण्याच्या अनुषंगाने पालकमंत्री यांच्या अध्यक्षतेखाली प्रत्येक जिल्ह्यात एक जिल्हानिहाय कार्यक्रम / मेळावा आयोजित करण्यात यावा. त्याकरीता संबंधित जिल्हाधिकारी यांनी एक शासकीय समिती गठीत करावी. सदर समितीमध्ये आवश्यकतेनुसार सदस्यांचा समावेश करावा. त्यानुसार समितीने माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालयाने नियुक्त केलेल्या संस्थेमार्फत मेळाव्याचे आयोजन तात्काळ करावे

३. महिलांच्या मार्गदर्शनाकरीता आयोजित करण्यात येणाऱ्या या मेळाव्यामध्ये खालील बाबींचा समावेश करण्यात यावा.

१. महिला व बाल विकास विभाग शासन निर्णय दि. ६.१०.२०२३ अन्वये राज्यात मुख्यमंत्री महिला सशक्तीकरण अभियान राबविण्याबाबत निर्णय घेण्यात आला आहे. त्यानुसार राज्यातील सर्व जिल्ह्यांमध्ये दि. २.१०.२०२३ ते दि. १.१०.२०२४ या कालावधीमध्ये मुख्यमंत्री महिला सशक्तीकरण अभियान राबविण्यात येत आहे. महिलांचे शक्तीगट / बचतगट यांचे सक्षमीकरण, महिलांना मुख्य प्रवाहात आणणे, त्यांना प्रशिक्षण, वित्तीय भांडवल उपलब्ध करून देण्यास सहाय्य विविध शासकीय योजनांचा लाभ देण्याबाबत मार्गदर्शन करणे इत्यादी या अभियानाचे उद्दिष्ट आहे. वरीलप्रमाणे मेळावे आयोजित करतांना मुख्यमंत्री महिला सशक्तीकरण अभियानाशी सांगड घालून या अभियानाची उद्दिष्टे साध्य करण्याच्या हेतूने मेळाव्यांमध्ये महिला शक्तीगट / बचतगट यांचा प्रामुख्याने समावेश करावा.
२. मुख्यमंत्री- माझी लाडकी बहीण या योजनेअंतर्गत प्राप्त होणाऱ्या लाभाच्या रक्कमेतून बचत गटामार्फत विविध उपक्रम राबवून महिलांना आर्थिक स्थैर्य प्राप्त होण्याकरीता या मेळाव्यामध्ये मार्गदर्शन करण्यात यावे. केंद्र शासनाची बचत गटातील महिलांकरीता “लखपती दीदी” ही योजना आहे. ज्याद्वारे त्यांना उद्योजकीय उपक्रम राबविण्यास मदत होणार आहे. अशा महिलांना देखील मुख्यमंत्री माझी लाडकी बहीण या योजनेचा लाभ प्राप्त करून घेऊन उद्योजकता विकास साध्य करण्यास प्रोत्साहित करावे.
३. महिलांना आर्थिकदृष्ट्या सक्षम बनविण्याकरीता त्यांना आर्थिक बाबींविषयक माहिती ज्ञात करून देणे आवश्यक आहे. त्याकरीता या मेळाव्यामध्ये आर्थिक साक्षरतेसंदर्भात एक प्रशिक्षण / मार्गदर्शन सत्र आयोजित करावे. त्यामध्ये मुख्यमंत्री माझी लाडकी बहीण यासह शासनाच्या विविध योजनांद्वारे प्राप्त होणाऱ्या लाभाची योग्य प्रकारे विविध क्षेत्रात गुंतवणूक केल्यास त्यांच्या उत्पन्नामध्ये वाढ होऊ शकते व त्याद्वारे महिला तिचे व कुटुंबाचे आर्थिकदृष्ट्या सक्षमीकरण करू शकते याबाबत महिलांना मार्गदर्शन करावे. महिलांना सातत्यपूर्ण गुंतवणूकीचे महत्त्व पटवून देऊन त्यांना गुंतवणूकीच्या विविध मार्गांची माहिती द्यावी.
४. महिला सक्षमीकरण योजनेअंतर्गत महिलांना संघटीत करून त्यांना प्रशिक्षित करणे, स्वावलंबी करणे, महिलांच्या संदर्भात राबविण्यात येत असलेल्या शासकीय योजना लोकाभिमुख करून त्यांची अंमलबजावणी

गतीमान करणे, महिलांना एकत्रित करून त्यांना रोजगार व तांत्रिक प्रशिक्षण देण्याच्या अनुषंगाने मेळाव्यामध्ये महिलांना मार्गदर्शन करण्यात यावे.

५. महिला आर्थिकदृष्ट्या सक्षम होण्याच्या अनुषंगाने नव्याने उद्योग सुरु करू इच्छिणा-या महिलांना वित्तीय भांडवल उपलब्ध करून घेण्यासंदर्भात मार्गदर्शन करावे. तसेच उद्योग विस्तारासाठी इच्छुक महिलांना मेळाव्यामध्ये मार्गदर्शन करावे.
६. महिला सक्षमीकरणाकरीता आयोजित करण्यात येणाऱ्या या मेळाव्यामध्ये कमीत कमी ५००० महिलांचा समावेश असावा. सदर मेळावे आयोजन करण्याचे ठिकाण हे सर्व तालुक्यातील महिलांना येण्या-जाण्यासाठी सुलभ होईल अशा ठिकाणी असावे.
७. मेळाव्याचे आयोजन केल्यानंतर त्यासंदर्भातील व्हिडीओ, फोटोग्राफ, फलनिष्पत्ती, सहभागी महिलांच्या निवडक यशोगाथा इत्यादी माहिती महिला व बाल विकास विभागाकडून उपलब्ध करून देण्यात येणाऱ्या लिंक / पोर्टलवर अपलोड करावी. त्याचप्रमाणे या मेळाव्याअंती महिला सक्षमीकरणाकरीता काही महिला शक्तीगट / बचतगट निर्माण झाल्यास अथवा या शक्तीगट / बचतगटांच्या माध्यमातून काही नाविन्यपूर्ण उपक्रम सुरु केले असल्यास त्याबाबतची देखील माहिती अपलोड करावी. जेणेकरून इतर ठिकाणच्या महिलांना देखील त्याबाबतची माहिती प्राप्त होऊन त्यांना देखील अशा प्रकारचा उपक्रम सुरु करण्यास मदत होईल.
८. प्रस्तुत मेळावा आयोजनासंदर्भातील देयके संबंधित कक्ष अधिकारी तथा आहरण व संवितरण अधिकारी, महिला व बाल विकास विभाग, नवीन प्रशासकीय इमारत, ३ रा मजला, मंत्रालय, मुंबई यांचे नावे दर्शविण्यात यावीत. माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालयामार्फत तयार केलेल्या माध्यम आराखड्यामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे कार्यक्रम पार पडल्याची जिल्हाधिकारी यांनी प्रमाणपत्र सादर केल्यानंतर त्याबाबतची खातरजमा करून आहरण व संवितरण अधिकारी यांनी संबंधितांची देयके अदा करावी.
५. माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालयास विनंती करण्यात येते की, त्यांनी कार्यक्रमाच्या मेळाव्यासंदर्भात कार्यादेश निर्गमित करतांना त्यामध्ये कार्यादेशातील अटी शर्तीनुसार संबंधित जिल्हाधिकारी यांनी कार्यक्रम पार पडल्याबाबत महिला व बाल विकास विभागास प्रमाणपत्र सादर करण्याबाबत सुचित करावे.
६. प्रस्तुत प्रकरणी येणारा खर्च हा सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षाकरिता मागणी क्र. एक्स-१, २२३५ सामाजिक सुरक्षा व कल्याण, ०२- समाज कल्याण, १०३- महिला कल्याण, (३३) मुख्यमंत्री- माझी लाडकी बहीण योजना (३३) (०१) मुख्यमंत्री माझी लाडकी बहीण योजना (कार्यक्रम), २२३५ डी ६३१, ३१- सहायक अनुदाने (वेतनेत्तर) या लेखाशीर्षाखाली उपलब्ध केलेल्या तरतुदीमधून भागविण्यात येईल.
७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२४०९१०१३१६३०१४३० असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(आनंद भोंडवे)

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१) मा.मंत्री, महिला व बाल विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,

- २) आयुक्त, महिला व बाल विकास, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
- ३) सर्व विभागीय आयुक्त,
- ४) सर्व जिल्हाधिकारी,
- ५) सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
- ६) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई,
- ७) महालेखापाल, महाराष्ट्र-१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता) / (लेखा परिक्षा), मुंबई / नागपूर,
- ८) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
- ९) निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई,
- १०) सर्व विभागीय उपायुक्त (महिला व बाल विकास),
- ११) सर्व जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी,
- १२) सर्व जिल्हा कार्यक्रम अधिकारी, महिला व बाल विकास विभाग (जि.प.)
- १३) कक्ष अधिकारी कार्यासन-४, कार्यासन-१४ महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १४) निवड नस्ती -का-२.